

Parels en draken

Parels en draken

Roland Smulders

Schrijver: Roland Smulders
Coverontwerp:
ISBN: 9789402184860
© Roland Smulders

Goede wil

Het vlees is zwak. Mijn vlees in ieder geval wel. Ik moet afvallen, stoppen met roken, socialer worden. Het is niet dat ik dat allemaal niet weet. Als ik na het beklimmen van een trap zo onopvallend mogelijk op adem probeer te komen, dan weet ik maar al te goed dat het roer om moet. En als iemand mij weer eens van autistische trekjes beschuldigt, dan knik ik schuldbewust. Natuurlijk komt het beter over als ik de mensen met wie ik praat in de ogen kijk.

Ik heb al vaak geprobeerd mijn leven te beteren. Geen lekkere dingen meer, nam ik mij dan voor. Mijn rookgerei verdween in de vuilnisbak. Afgelopen met die onzin. Ik zou laten zien dat ik wel degelijk een stevige ruggengraat had. Het haalde weinig uit. Nog voor de dag om was, hing ik tot mijn middel over de rand van de grijze bak om te redden wat er nog te redden viel. Beter ten halve gekeerd dan ten hele gedwaald. Als ik mij vergis, dan ben ik niet te beroerd om dat toe te geven. De mensheid moet maar wennen aan mijn vooruitgeschoven buik en het feit dat ik rook. Af en toe zal ik eraan denken de mensen wat vaker aan te kijken. Gewoon om mijn goede wil te tonen.

Waarom ik hierover begin? Het is de verjaardag van mijn vader, en dat soort dagen dompelen mij altijd onder in melancholie. Wat heb ik eigenlijk veel van hem weg. Hij was ook niet zo succesvol. Maar dat belette hem niet groot te dromen en zich vol overgave op het volgende karwei te storten. Hij piekerde er niet over zich door anderen te laten vertellen wat hij te doen en te laten had. Naarmate ik ouder word, krijg ik steeds meer het gevoel dat hij een stukje van die branie heeft achtergelaten. Samen gaan we de rest van de wereld te lijf vanachter de door mij opgetrokken muur. Kom maar op, als je durft!

Damesfiets

Het is komkommertijd en dan grijpen traditioneel de narren de macht in de media. Ook dit jaar maken ze die reputatie weer helemaal waar met een onthulling om je naar nieuws hongerende vingers bij af te likken. Want wat is het geval? Uit onderzoek blijkt dat een herenfiets helemaal niet zo onschuldig is, als je op het eerste gezicht zou denken. Zeker mannen op leeftijd kunnen zich volgens de onderzoekers dan ook beter op een damesfiets verplaatsen. Laat dat maar even bezinken. Normaal gesproken hoef je er als journalist met enige ambitie niet mee aan te komen, maar in deze tijd van het jaar is de redactie met alles tevreden.

Goed, heren, op de damesfiets dan maar. Jullie zullen zien dat het best meevalt. Zelf doe ik het al jaren en ik heb nog nooit gemerkt dat iemand bedenkelijk naar mijn vervoermiddel kijkt. Eerlijk gezegd vind ik het wel handig dat ik niet steeds met veel risico op botbreuken over een stang moet klauteren. Onbegrijpelijk dat er nog mannen zijn, die meer hangen aan hun stang, dan aan lijf en leden.

Wie kwam eigenlijk ooit als eerste op het idee dat mannen zich moesten verplaatsen met een soort zwaard van Damocles tussen de benen? Daar moet je toch eerst maar eens op zien te komen. Lijkt de fiets zonder stang niet genoeg op het paard dat de dappere ridders in de donkere tijden gebruikten? Je wilt als man tenslotte wel een beetje heldhaftig voor de dag komen.

Het zou mij niet verbazen als het een vrouw blijkt te zijn geweest. Van oudsher werkt niets beter om mannen in het gareel te houden dan het bedreigen van de gevoelige delen. Hij gaat wel even met de auto, polst de moderne man voorzichtig. Het heeft geen zin. Voor dat stukje pakt hij toch zeker de stoere herenfiets die hij kreeg met zijn verjaardag. Een fiets met een imposante stang is het, want ze wil natuurlijk niet dat hij voor gek rijdt.

Preuts

We worden preuts. Deze constatering is niet van mij, maar komt uit de koker van mensen die het kunnen weten. RTL Boulevard brengt het in de uitzending en Saskia Noort wijdt er een column aan. Wie ben ik dan om het te ontkennen. Afgelopen is het met de hoogtijdagen van 'oben ohne'. Want bloot is seks, en seks is iets wat we niet moeten willen. Hedendaagse mannen en vrouwen hebben wel iets beters te doen, dan naar elkaars lichaamsdelen te loeren. Aan de desk bij Boulevard bruist het verzet. Verschrikkelijk is het dat Nederland afglijdt naar preutsheid We krijgen toch een totaal vertekend beeld als we niet meer kunnen zien dat lichamen vaak niet zo mooi zijn als internet wil doen geloven.

Wordt de soep echt zo heet gegeten? Ik kan mij nog herinneren dat het in de mode kwam ook buiten de nudistenterreinen de badkleding in de tas te laten. In het begin werd er schande van gesproken, maar al snel deed iedereen eraan mee. Ik kan niet zeggen dat mijn wereld er drastisch door veranderde. In dat opzicht was ik een normale tiener. Ongepaste gedachten had ik voor het moment van de grote onthulling ook al.

Volgens mij hoeven Boulevard en Saskia zich geen grote zorgen te maken. De tieners van nu zullen zich net als de tieners van vroeger weinig aantrekken van het gewijzigde modebeeld. Ze hebben het helemaal niet nodig. Hun fantasie draait hoe dan ook met de gas vol open, daar zorgen de hormonen wel voor. Ze stellen zich in bloemrijke beelden voor dat anderen fantastisch mooi zijn en zichzelf onverslijtbaar. Zo hoort het ook te zijn, want ze moeten er de rest van hun leven mee doen. Dat de werkelijkheid helemaal niet zo fraai is, ontdekken ze later wel een keer.

Overtuiging

Columnisten krijgen het de komende tijd nogal druk. Die gedachte kwam bij mij op, toen ik afgelopen zondag naar Buitenhof zat te kijken. Bij zo ongeveer ieder onderwerp ging het er weer over: er zouden wel columns over geschreven worden, de burgemeester van Rotterdam kon er volgens eigen zeggen niet op wachten. Omdat ik de illusie koester zelf ook een beetje columnist te zijn, voel ik mij door het pleidooi aangesproken. Vooruit dan maar. Het is niet netjes een burgemeester te laten wachten.

De vraag is alleen waarmee ik moet beginnen. Er werd tijdens de uitzending zo veel geroepen, dat ik al moe word bij de gedachte alleen. De honden lusten geen brood van de omgangsvormen binnen de Socialistische Partij, Kamerlid Hiddema pleit voor integratie tussen de laken – wat ik persoonlijk best een sympathieke gedachte vind – en een in de lokale politiek actieve columnist met te veel vrije tijd promoot zijn in boekvorm verschenen denkbeelden, door alle rampen sinds de val van Rome in de schoenen te schuiven van een soort vijfde colonne: de cultuurmarxisten.

Het laatste onderwerp irriteert mij nog het meest. Over de omgangsvormen binnen de SP moeten de leden van die partij zelf maar oordelen. En integratie in de slaapkamer houdt raddraaiers in ieder geval van de straat. Een columnist echter, die zichzelf letterlijk zit op te pompen in het vuur van zijn verwarde betoog: dat vind ik ronduit eng. Zo iemand maakt zich belachelijk en dat liet het publiek op de achtergrond ook duidelijk merken. Een columnist hoort, liefst op een leuke manier, meningen te spuien om mensen aan het denken te krijgen, maar hij kan maar beter niet gaan geloven dat zijn overtuiging de waarheid is.

De onbekende schrijver

Nederland telt veel mannen en vrouwen zoals ik. We vormen een geheim genootschap waarvan iedereen wel weet dat het bestaat, maar dat gehuld is in een dichte mist van misverstanden en vooroordelen: het stilzwijgende verbond van onbekende schrijvers. 'Ik ga nog wat werken', zeggen we, als het weer begint te kriebelen, en we trotseren dapper de vernedering van de zwijgende minachting die daarop volgt. Een onbekende schrijver heeft het niet gemakkelijk. Soms hoort hij beneden in de woonkamer iemand lachen. 'Hij is weer bezig met die bestseller van hem', vertelt zijn vrouw dan aan een vriendin. Het houdt hem van de straat. Een man die de hele dag in de kroeg zit, is tenslotte ook niet alles. En hij stribbelt niet tegen, als ze hem zegt nog even naar de winkel te lopen. Al met al valt met hem best te leven. Ooit zal hij heus wel begrijpen dat niemand op zijn verhaal zit te wachten. Er zijn ook veel mijnenvelden waar hij omheen moet laveren. Verboden verlangens en gedachten die hij beter verborgen kan houden. Lijken in de kast, die de familie daar liever willen laten rotten. De onbekende schrijver wil zich nog wel buiten kunnen vertonen. Dat dilemma maakt zijn poging een roman te schrijven tot een kansloze exercitie.

Misschien moet hij gewoon gaan, denkt hij soms in een opwelling van verzet. Zijn vrouw en hij hebben elkaar toch niets meer te zeggen en de seks zit al jaren op een dood spoor. Relaties die te lang duren, krijgen iets beklemmends. Ze dragen de stank van bederf en vergiftigen iedereen die ermee in aanraking komt. Een scheiding heeft soms iets van een bevrijding. Ook als het in eerste instantie anders lijkt te zijn.

'Kom je koffie drinken?', roep zijn vrouw onderaan de trap. De onbekende schrijver bergt zijn voornemen op bij de verhalen die nooit het daglicht zullen zien. Koffie is precies wat hij nodig heeft om de melancholie van zich af te schudden. Hij is en blijft een van de vele onbekende schrijvers. Fantaseren is toegestaan, maar ze zijn niet in de wieg gelegd voor grootse gebaren.

Geluk

De wetenschap heeft er even over gedaan, maar eindelijk is het de geleerden dan toch gelukt het grote mysterie te ontrafelen. Negatieve mensen zijn gelukkig. Ze verwachten niet veel van het leven en hebben dan ook geen last van stukgeslagen illusies. Geen wonder dat ik tegen alle regels van rechtvaardigheid in nog zo opgewekt door het leven wandel. En de promotors van halfvolle glazen zijn gewaarschuwd: ik ben niet de enige.

'U bent dus een pessimist?', vraagt de presentator van Buitenhof met een zuinig lachje aan de gast die zojuist onze ondergang heeft aangekondigd. De gast reageert bescheiden. Hij is een blijmoedige pessimist. De wereld stevent wel af op een ramp, maar het kan allemaal nog loslopen, en onderweg valt er nog best wat te lachen. Ik hoop ook dat we het schip nog op tijd van koers kunnen laten veranderen. Denk niet dat ik het leuk vind om te zien dat het roer bemand wordt door overtuigde aanhangers van het na-ons-de-zondvloed-principe. Groen en geel erger ik mij als het lobbyisten weer eens lukt hun gelijk te halen. Maar tegelijkertijd relativeer ik mijn verontwaardiging. Uiteindelijk gaan we waarschijnlijk toch naar de haaien. Een dag vroeger of later maakt dan niet zoveel uit. We hebben de leiders die ons de nek omdraaien zelf gekozen, dus dan moeten we het er ook maar mee doen. Ik probeer er niet al te vaak aan te denken en ik zet mijzelf op een strikt nieuwsdieet. Ondanks alle ellende zijn er nog steeds dingen waarvan ik de humor in kan zien. Blijmoedig tel ik mijn zegeningen op kleine schaal. Toch weer een exemplaar van mijn nieuwe boek verkocht. Mijn wereld staat in ieder geval nog fier overeind. Lachen kan niemand mij verbieden. Ik ben een gelukkig mens.

Robot

Op mijn bureau ligt de verhalenbundel 'Ik, robot' van Isaac Asimov, een cadeautje van de Openbare Bibliotheek ter gelegenheid van Nederland Leest 2017. Als bonus bevat het boek het robotexperiment van Ronald Giphart en de ambitie is hoog. Deze keer niet zomaar een boek om ons wat meer aan het lezen te krijgen. We moeten er ook over gaan praten met elkaar. In de bus en in de trein, in het café en op het werk, overal waar we andere levende wezens tegenkomen. Of we het willen of niet. Er hangt veel vanaf. Wat vinden we van de robot? De ontwikkelingen volgen elkaar in hoog tempo op. Zwijgen is geen optie meer.

Nou, vooruit dan maar, op het gevaar af de hele wereld over mij heen te krijgen. Ik ben een grote voorstander van robots die groenten hakken, koffie zetten, of desnoods robots die van mijn manuscript heel snel een mooi boek maken. Gemak dient tenslotte de mens en schrijven doen de meeste mensen ook niet meer op een ouderwetse typemachine met van die slagpennen. Er is niks mis met vooruitgang. Wat mij wel stoort aan de manier waarop tegenwoordig gedacht wordt, is de visie dat robots op termijn de mens moeten vervangen. Met welk doel, vraag ik me dan af. Om de toekomst veilig te stellen? We nemen er niet langer genoeg mee de bestaande mens desgewenst te verbouwen tot iets wat beter bij de heersende mode past. Nee, we willen die mens helemaal zelf in elkaar sleutelen, laten zien dat we het beter kunnen. Is dit het debat dat de Openbare Bibliotheek voor ogen staat? Moeten we willen wat we kunnen? Waarschijnlijk zal het mijn tijd nog wel duren. Gelukkig. Ik voel me niet geroepen tot voortbestaan in een gedaante van draadjes en microchips. En als er in de toekomst toch geen echte mensen meer zijn, dan kan het me weinig schelen of er dan nog ergens een namaakmens rondscharrelt.

Wortel

Om mijn blog niet helemaal te vullen met zware onderwerpen, ben ik voortdurend op zoek naar iets leuks. En soms stuit ik dan op iets, wat mij daadwerkelijk met stomheid slaat. 'Zeg alsjeblieft dat het niet waar is', roep ik dan. 'Is het echt nodig om Nederland voor het oog van de hele wereld belachelijk te maken?'

Afgelopen zaterdag was het weer prijs. Het programma Blauw Bloed deed uitgebreid verslag van het bezoek dat onze koningin in haar rol voor de Verenigde Naties bracht aan Nigeria. Op zichzelf is daar natuurlijk niets mis mee, koninginnen mogen ook iets doen voor de kost, en dat ze tijdens een bezoek een cadeau krijgen, hoeft ook geen probleem te zijn. Ik kan mij weliswaar een geschikter presentje voorstellen dan een joekel van een wortel, maar je mag een gegeven paard niet in de bek kijken.

De wortel die ze in Nigeria hadden uitgezocht om onze koningin te verrassen, vormde naar mijn mening echter de noodzakelijke uitzondering op de regel. Er was iets mee aan de hand. Hij vertoonde een treffende gelijkenis met bepaald speelgoed voor volwassenen. Laat ik het zo maar zeggen. Een volgens mij meer dan toevallige gelijkenis. Alsof ze de vleesvervanger speciaal hadden uitgezocht voor die gelegenheid. En dat de koningin er blij mee was, bleek wel uit de manier waarop ze van geen kwaad bewust met dat onding stond te pronken. De camera kreeg er geen genoeg van. Uit alle hoeken stond ze er gekleurd op. Het ontbrak er nog net aan dat ze haar familie ging bedanken.

Hoe kan zo iets gebeuren, vraag ik mij af. De koningin reist toch niet in haar eentje de wereld rond. Neemt niemand haar en onze nationale trots in bescherming? Er zal toch wel een dienaar zijn die resoluut voor de camera springt en zegt: 'Nee, majesteit. Leuk geprobeerd, maar dat gaan we dus niet doen.'

Onwoord

Nu het einde van het jaar in zicht komt, begint het hart van menig taalliefhebber sneller te kloppen. De spanning is om te snijden. De taalliefhebber lijdt. Wat wordt het woord van het jaar? Er zijn zoveel mogelijkheden. Schrijvers en journalisten buitelen elk jaar over elkaar heen in een poging met een woord te komen dat goed genoeg is voor de eerste plaats. Nog even en dan is het hoge woord eruit. Misschien ben ik geen echte taalliefhebber. Neem het mij niet kwalijk. Voor mij hoeft er niet iedere keer opnieuw een woord verzonnen te worden om te beschrijven wat we al kennen. Ik gruw van de vanzelfsprekendheid waarmee literatuur en het uitkakkelen van misbaksels op één hoop worden gegooid. De Nederlandse taal heeft inmiddels zoveel woorden, dat we de meeste daarvan nooit gebruiken. Genoeg is genoeg. Een treitervlogger, de winnaar van vorig jaar, is onder de streep gewoon een etterbak met een camera. Als er dan al een feestelijk moment moet zijn om het jaar uit te luiden, dan kies ik toch voor de verkiezing van het onwoord van het jaar. Iedereen mag een suggestie aandragen, en we spreken af het winnende woord met onmiddellijke ingang uit het taalbewustzijn te schrappen. Zelf heb ik een duidelijke voorkeur voor de winnaar van de trofee: 'reuring'. Dat woord verdient wat mij betreft met stip een enkele reis naar de prullenmand. Zelfs de klank heeft iets onsmakelijks en veroorzaakt bij mij haast een lichamelijke reactie. Ik weet niet waar het woord ineens vandaan kwam. Eerlijk gezegd wil ik het ook liever niet weten. In mijn al wat oudere woordenboek komt het in ieder geval nog niet voor, en ik liep al ruim een halve eeuw rond, toen ik het de eerste keer door iemand hoorde gebruiken en dacht het verkeerd verstaan te hebben. Maar nu is het gedrocht uit de taal niet meer weg te slaan. Harde maatregelen zijn nodig. Zullen we het gewoon wettelijk verbieden, op straffe van een fikse boete? Er zijn zoveel woorden om hetzelfde met meer precisie en gevoel uit te drukken. Denk alleen maar aan: ophef, beroering, commotie, herrie, stampeij, leven. Weg ermee, dus. Onze taal is er te goed voor.